

Praksisudvalgets afrapportering 2022

AARHUS UNIVERSITET

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Praksisudvalget.....	4
Sager vedr. tvivlsom forskningspraksis	4
Resuméer af sager behandlet af Praksisudvalget i 2022	4
Sager om pres på forskningsfriheden	6
Statistik - sager behandlet af Praksisudvalget 2018-2022.....	6
Ekspeditions- og sagsbehandlingstid ved Praksisudvalget.....	8
Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU)	9
Sager vedr. videnskabelig uredelighed.....	9
Statistik – sager vedr. forskning/forskere fra AU behandlet af NVU 2018-2022	10
Sagsbehandlingstid ved NVU.....	11

Indledning

Praksisudvalget håndterer sager, der vedrører begrundet mistanke om videnskabelig uredelighed, tvivlsom forskningspraksis eller pres på forskningsfriheden, og som har den krævede tilknytning til Aarhus Universitet (AU).

Praksisudvalget behandler selv alle sager om tvivlsom forskningspraksis og sager om pres på forskningsfriheden, hvorimod anmeldelser, der rejser begrundet mistanke om videnskabelig uredelighed, efter screening i udvalgets sekretariat videresendes til behandling i Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU). Udvalget fungerer i alle funktioner uafhængigt af universitetsledelsen.

I henhold til regler for Praksisudvalget § 7, stk. 1, nr. 5, afgiver udvalget hvert år en opsummerende rapport om de sager, udvalget har behandlet, herunder de sager, som udvalget har videresendt til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed. Rapporten tilgår de akademiske råd, fakulteternes samarbejdsudvalg, Forskningsudvalget, universitetsledelsen og universitetets bestyrelse og tilgængeliggøres efterfølgende på AU's hjemmeside.

Statistikken i nærværende afrapportering vedrører sager behandlet ved Praksisudvalget efter 1. juli 2017, hvor lov om videnskabelig uredelighed m.v. (lov nr. 383 af 26. april 2017) og den deraf følgende nye kompetencefordeling mellem forskningsinstitutionerne (sager vedr. tvivlsom forskningspraksis) og det nationale niveau (sager om videnskabelig uredelighed) trådte i kraft.

Praksisudvalget havde ved udgangen af 2022 følgende sammensætning:

Professor Palle Bo Madsen, formand
Professor Tom Engsted, Aarhus BSS
Professor Liisa Lähteenmäki, Aarhus BSS
Professor Kirsten Frandsen, Arts
Lektor Jette Kofoed, Arts
Professor Susanne Bødker, Nat
Lektor Kristian Hvidtfelt Nielsen, Nat
Professor Vibeke Bælum, Health
Lektor Ask Vest Christiansen, Health
Professor Preben Kidmose, Tech
Seniorforsker Jens Malmkvist, Tech

Praksisudvalget

Sager vedr. tvivlsom forskningspraksis

Praksisudvalget har i perioden 1. januar 2022 til 31. december 2022 behandlet 6 sager vedr. tilfælde af tvivlsom forskningspraksis. Sagerne omhandlede spørgsmål inden for kategorierne:

- Bedømmelse ved besættelse af videnskabelige stillinger
- Undladelse/passivitet med efterkontrol af egen forskning
- Forfalskning
- Forfatterskab/selvplagiering
- Metode, forskningskvalitet og oplysninger i forskningsansøgninger
- Ærlighed, gennemsigtighed og pålidelighed i relation til datagrundlag

Nogle sager kan være behandlet flere gange i samme eller efterfølgende år som følge af anmodning om genoptagelse.

I 2 ud af 6 sager var der tale om afgørelser jf. regler for Praksisudvalget § 11 (afvisning af genoptagelse). I 4 ud af 6 sager blev der afgivet en udtalelse til rektor (realitetsbehandling).

I den ene af de afviste sager vurderede udvalget, at de rejste spørgsmål angik områder, der lå udenfor udvalgets kompetence (bedømmelser ved besættelse af videnskabelige stillinger). Den anden sag blev (atter) afvist genoptaget, idet der ikke fandtes at være fremkommet nye væsentlige oplysninger eller i øvrigt være belæg for genoptagelse.

Praksisudvalget kom i alle 4 realitetsbehandlede sager frem til, at der ikke forelå tvivlsom forskningspraksis.

Resuméer af sager behandlet af Praksisudvalget i 2022

1. Afgørelse af den 24. januar 2022

Tema: Bedømmelse ved besættelse af videnskabelige stillinger – anmodning om genoptagelse

Sagen omhandlede kvaliteten af en bedømmelse udarbejdet af et bedømmelsesudvalg i forbindelse med besættelse af et lektorat. Sagen var behandlet af Praksisudvalget i 2021 og blev søgt genoptaget i 2022. Praksisudvalget fandt atter, at en bedømmelse, der sker som led i en administrativ ansættelsesprocedure, ikke kan siges at vedrøre forskning i regelsættets forstand, hvilket er en grundlæggende betingelse for, at der kan foreligge ”tvivlsom forskningspraksis”, og dermed for at sagen falder indenfor udvalgets kompetence. Praksisudvalget fandt således igen, at sagen faldt udenfor dets kompetence og afviste på denne baggrund at foretage en realitetsbehandling af sagen.

2. Afgørelse af den 27. januar 2022

Tema: undladelse og passivitet – 2. anmodning om genoptagelse

Sagen omhandlede en anmodning om genoptagelse af en sag behandlet af Praksisudvalget i 2020, og som Praksisudvalget i 2021 havde afvist at genoptage. Påstanden var atter, at Praksisudvalget skulle have fejlfortolket sagens faktiske omstændigheder. Praksisudvalget fandt ikke, at der var fremkommet ”nye væsentlige oplysninger”, ligesom der heller ikke i øvrigt sås at foreligge ”særlige” omstændigheder, der kunne begrunde en genoptagelse efter Aarhus Universitets Regler for Praksisudvalget. Endvidere fandt udvalget ved fornyet genlæsning af sagens akter ikke belæg for, at Praksisudvalget skulle have misforstået sagens faktiske omstændigheder. Praksisudvalget fandt således fortsat ikke grundlag for en genoptagelse af sagen.

3. Udtalelse af den 27. januar 2022

Tema: forfalskning

Sagen ved NVU omhandlede påstand om, at den anmeldte ved at have indgivet forskningsansøgninger på grundlag af forskning, som anmeldte vidste eller måtte vide var fejlbehæftet, havde gjort sig skyldig i forfalskning. NVU fandt i sin behandling af sagen ikke grundlag for at det skulle være tilfældet, hvorfor anmeldte ikke havde gjort sig skyldig i videnskabelig uredelighed. Praksisudvalget fandt det på samme vis ved sin behandling af sagen ikke uden for enhver rimelig tvivl godtgjort, at anmeldte på et tidligere tidspunkt end december 2019 måtte have haft kendskab til fejlen og dens ganske afgørende betydning for det publicerede forskningsresultat. Udvalget fandt endvidere, at manglende oplysning i forskningsansøgninger om, at der er rejst faglig kritik af en artikel/forskning, som ansøgningen bygger på, ikke i sig selv er udtryk for tvivlsom forskningspraksis. Sammenfattende fandt Praksisudvalget således ikke grundlag for at konkludere, at der i sagen var udvist tvivlsom forskningspraksis.

4. Udtalelse af den 23. marts 2022

Tema: forfatterskab/selvplagiering

Sagen omhandlede en praksis i forbindelse med studerendes specialeskrivning, hvor vejlederen bidrog aktivt i skriveprocessen under specialeforløbet, og hvor vejlederen og den/de studerende efterfølgende i fællesskab udgav specialerne som artikler i let omskrevet form. Sagen rejste spørgsmål af både undervisnings-, eksamens- og forskningsmæssig karakter, herunder forfatterskab og selvplagiering. Det var alene de sidste spørgsmål, der faldt under Praksisudvalgets kompetence og blev behandlet af udvalget. Udvalget fandt, at der forelå en åbenbar diskrepans, når to i alt væsentligt identiske arbejder kunne fremlægges med så forskellige forfatterangivelser. Specialerne angav alene den/de studerende som forfatter(e), mens artiklerne havde vejlederen som førsteforfatter og dernæst den/de studerende samt en eller flere yderligere medforfattere. Der var fremlagt medforfattererklæringer, som begrundede artiklernes forfatterskab, og Praksisudvalget fandt dermed ikke grundlag for at betegne den bedrevne *forskningspraksis* i forbindelse med publicering af artiklerne som tvivlsom. Udvalget henledte i stedet universitetsledelsens opmærksomhed på, at sagen kunne give anledning til overvejelser af studie- og eksamensmæssig karakter.

5. Udtalelse af den 11. april 2022

Tema: Metode, forskningskvalitet og oplysninger i forskningsansøgninger

Sagen vedrørte en videnskabelig rapport. Anmelder gjorde gældende, at selve rapporten såvel som den forudgående proces (ansøgningen om midler) og den efterfølgende proces (aktindsigt og manglende vilje til at udlevere rådata) på en række områder brød med alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder om "ærlighed, gennemsigtighed og ansvarlighed". Udvalget bemærkede vedr. åbenhed, at de indklagede havde erklæret sig enige i det ønskelige i at deklarerer, hvem der havde deltaget i projektet, og at dette ville ske i en kommende revideret udgave af rapporten. Udvalget fandt ikke, at dette i sig selv var udtryk for tvivlsom forskningspraksis. Anklagen for brug af "proforma-deltagere" (deltagere nævnt i ansøgningen, som endte med ikke at deltage i det faktiske projekt) i forbindelse med ansøgning om fondsstøtte fandt Praksisudvalget ubegrundet, idet der var tilfredsstillende redegjort for proceduren. Praksisudvalget fandt overordnet set, at sagen afspejlede en faglig uenighed, der knyttede sig til et politisk omdiskuteret tema, og som vedrørte den valgte forskningsmetode og metodebeskrivelse. Sammenfattende fandt Praksisudvalget, at der *ikke* i forbindelse med forskningsprojektet var udvist "tvivlsom forskningspraksis" i lovens og regelsættets forstand.

6. Udtalelse af den 21. november 2022

Tema: Ærlighed, gennemsigtighed og pålidelighed i relation til datagrundlag

Sagen vedrørte en videnskabelig rapport udarbejdet som et led i myndighedsbetjening. Datagrundlag, metode og beregningsmodeller var stillet til rådighed af opdragsgiver. Anmelder gjorde gældende, at datagrundlaget var usikkert, og at beregningerne dermed ligeledes måtte være behæftet med usikkerhed og at dette måtte konstituere tvivlsom forskningspraksis.

Praksisudvalget fandt, at den anvendte metode og det anvendte datagrundlag var lagt åbent frem på en måde, som gav fagfæller og andre interessenter mulighed for at vurdere brugbarheden/holdbarheden og eventuelt fremkomme med faglig kritik. Udvalget lagde vægt på, *at* indsamling og anvendelse af data i rapporten havde skullet følge angivne retningslinjer, *at* der var anvendt data fra den ansvarlige myndighed på området, *at* man efter det oplyste ikke havde kendskab til eksistensen af andre og bedre dokumenterede data, og *at* man i et tilknyttet notat til myndigheden havde gjort opmærksom på usikkerheder i datagrundlaget.

Selv om Praksisudvalget fandt, at usikkerhederne i det benyttede datamateriale med fordel kunne have været trukket klarere frem i selve rapporten, var der ikke tale om undertrykkelse eller udeladelse af eksisterende, bedre data. Efter Praksisudvalgets opfattelse levede rapporten fuldt op til kravene om »ærlighed« og »gennemsigtighed«, hvorfor der alene kunne rejses tvivl om, hvorvidt der i tilstrækkelig grad var udvist »ansvarlighed« i relation til gennemførelsen af projektet. Her fandt Praksisudvalget, at man i forsvarligt omfang havde diskuteret datagrundlagets og dermed resultaternes pålidelighed. Praksisudvalget fandt derfor ikke grundlag for at kvalificere forholdet som »tvivlsom forskningspraksis«

Sager om pres på forskningsfriheden

Praksisudvalget har i 2022 ikke modtaget anmeldelser om sager vedrørende pres på forskningsfriheden.

Statistik - sager behandlet af Praksisudvalget 2018-2022

Praksisudvalget monitorerer løbende udviklingen i antallet af sager og deres udfald,

sagernes fordeling på forskningsområder, sagsbehandlingstid, de indklagedes akademiske stilling m.v.

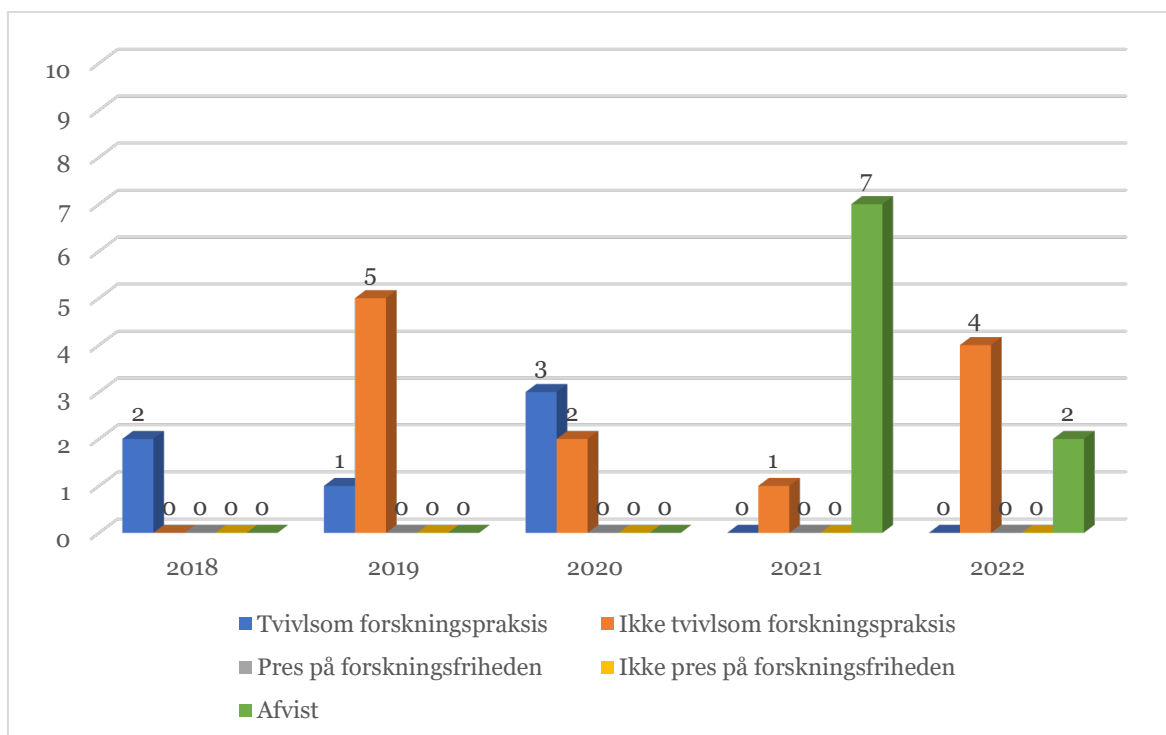

Fig. 1: Sager behandlet af Praksisudvalget 2018-2022 og deres udfald

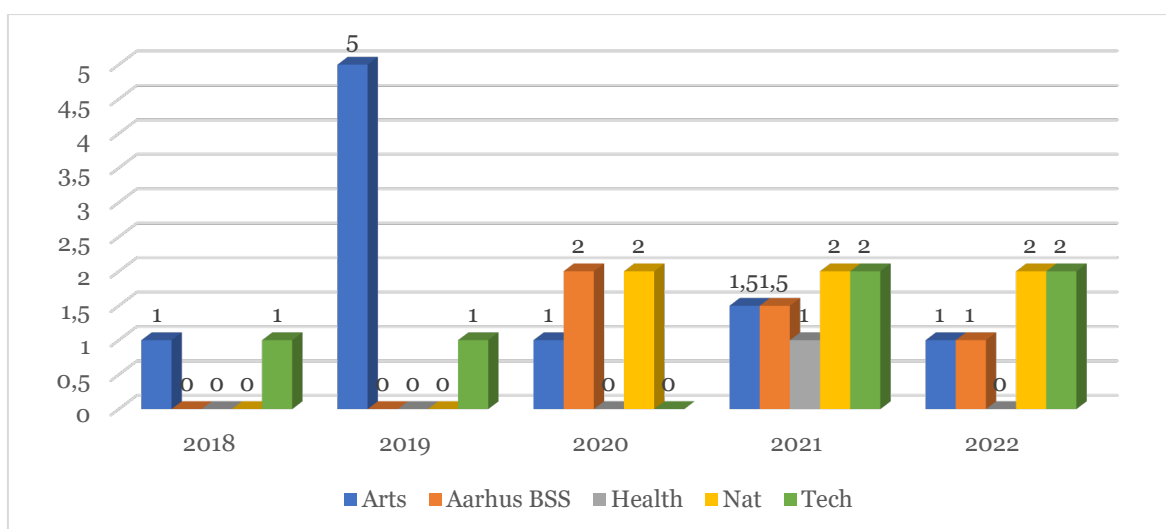

Fig. 2: Sager behandlet af Praksisudvalget 2018-2022 fordelt på fakulteter.

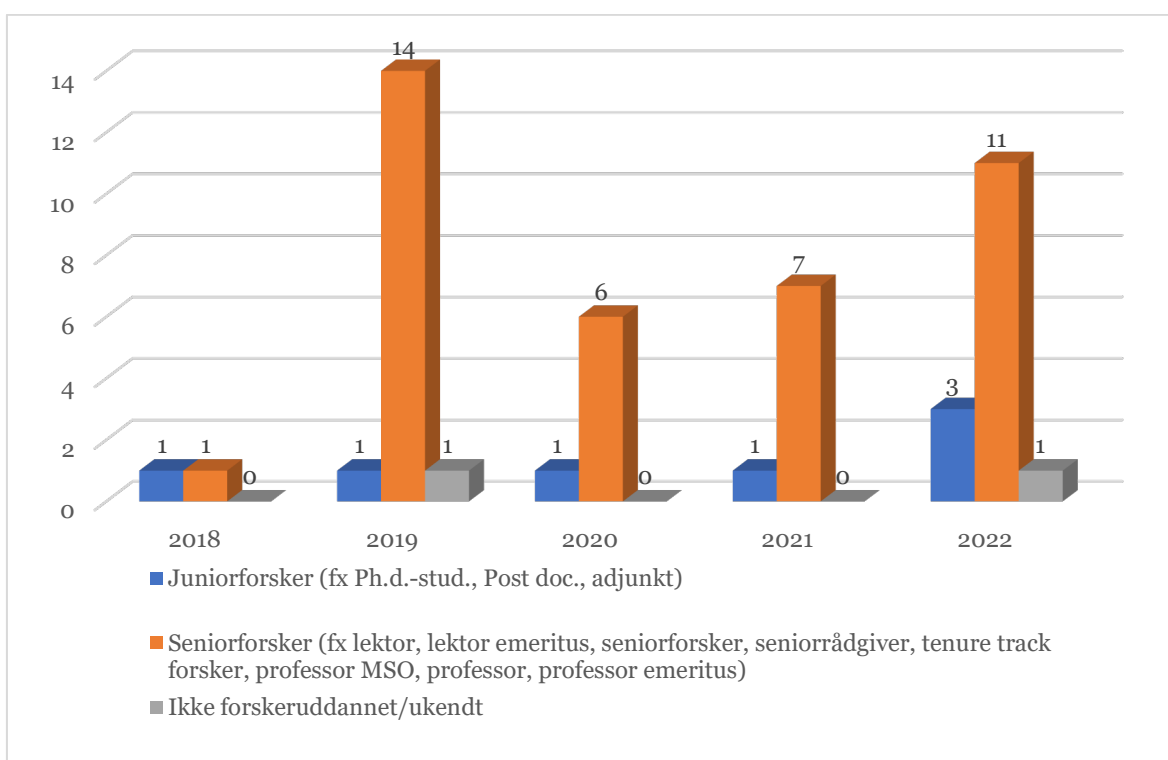

Fig. 3: Sager behandlet af Praksisudvalget 2018-2022 – de indklagedes akademiske stillinger.

Ekspeditions- og sagsbehandlingstid ved Praksisudvalget

En anmeldelse om forhold, der er i strid med ansvarlig forskningspraksis, kan opleves som en stor belastning for den enkelte forsker og have betydning for den pågældendes forskningsmæssige handlemuligheder, mens den behandles. Praksisudvalget har derfor fokus på, at sagerne behandles så hurtigt og effektivt som muligt, hvorfor sagsbehandlingstiden monitoreres løbende.

Ved opgørelsen af gennemsnitlig sagsbehandlingstid og sagsbehandlingstid i de enkelte sager er medtaget den samlede tid, sagen beror hos Praksisudvalget/Praksisudvalgets sekretariat. En sag med kort sagsbehandlingstid vil typisk være en sag, der efter en indledende screening er videresendt til NVU til behandling og som ikke efterfølgende er returneret til universitetet til vurdering af spørgsmål om tvivlsom forskningspraksis. Omvendt vil en sag med længere sagsbehandlingstid ofte være en sag, som har haft en længere screeningsperiode pga. manglende dokumentation eller dialog med NVU om kompetencemæssige spørgsmål, eller som efter behandling ved nævnet kræver yderligere behandling ved Praksisudvalget.

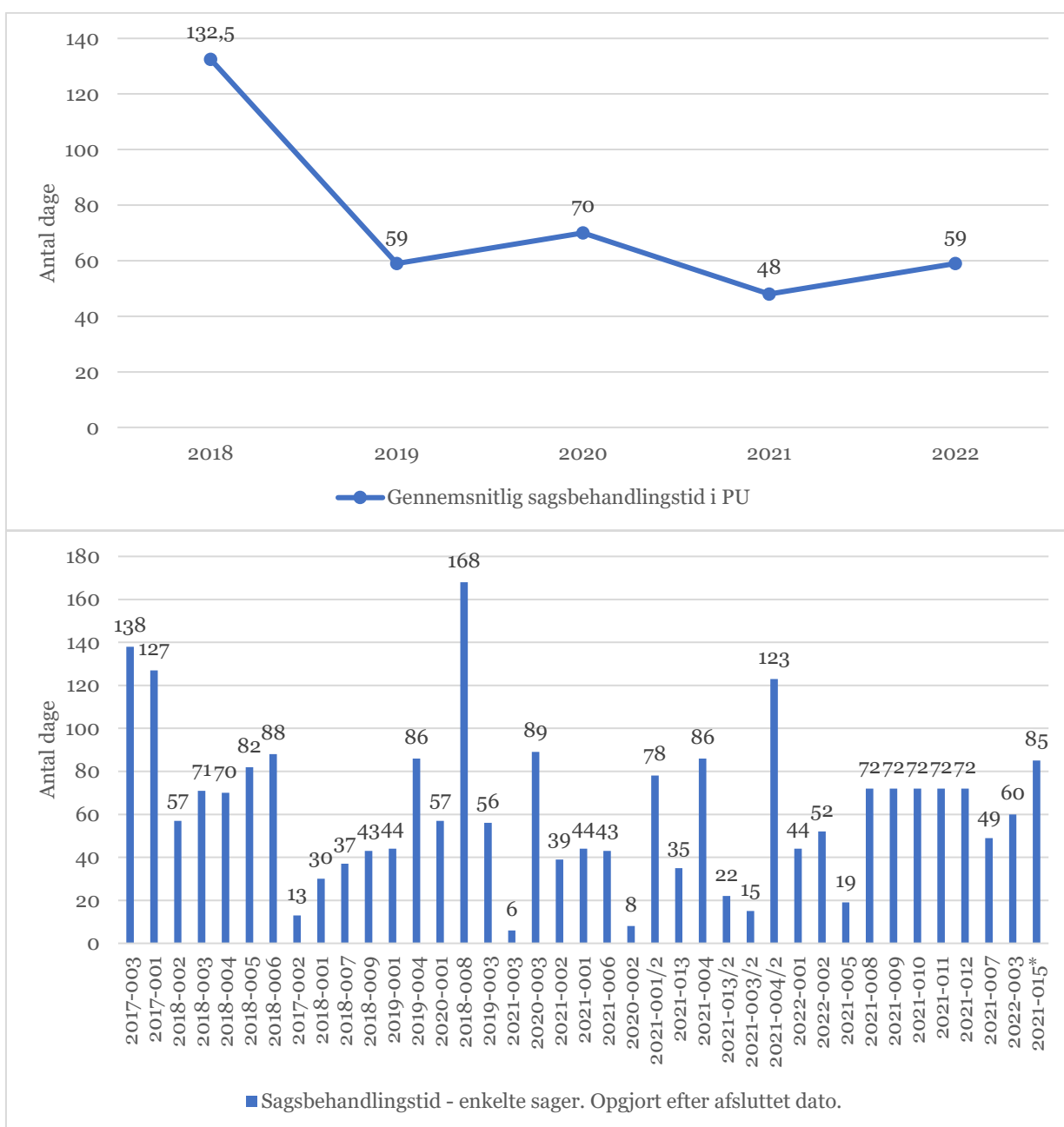

Fig. 4: Gennemsnitlig sagsbehandlingstid samt sagsbehandlingstid for de enkelte sager behandlet af Praksisudvalget 2018-2022 (*stadig verserende).

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU)

Sager vedr. videnskabelig uredelighed

I 2022 har NVU truffet afgørelse i 7 sager fra AU. En sag blev afvist af nævnet, mens det i de øvrige 6 sager ikke fandt de anmeldte skyldige i videnskabelig uredelighed.

I den afviste sag anførte nævnet som begrundelse, at uenighed om konklusioner eller metoder ikke kan betragtes som videnskabelig uredelighed, at nævnet ikke forholder sig til

om resultater og teorier er rigtige ud fra en forskningsfaglig og videnskabelig bedømmelse, og at nævnet ikke foretager kvalitetsbedømmelse af videnskabelige produkter. Anmeldelsen indeholdt ikke spørgsmål om tvivlsom forskningspraksis, som Praksisudvalget kunne tage til bedømmelse, hvorfor sagen ikke blev behandlet yderligere på AU. Det samme gjaldt 5 af 6 sager, hvor nævnet ikke fandt videnskabelig uredelighed, mens én af sagerne blev optaget til behandling af Praksisudvalget i 2023.

Universitetet havde pr. 31. december 2022 en verserende sag ved NVU. Sagen vedrører spørgsmål om plagiering.

Statistik – sager vedr. forskning/forskere fra AU behandlet af NVU 2018-2022

I lighed med sager behandlet af Praksisudvalget følger udvalget de sager vedr. forskning og forskere fra AU, der behandles af NVU.

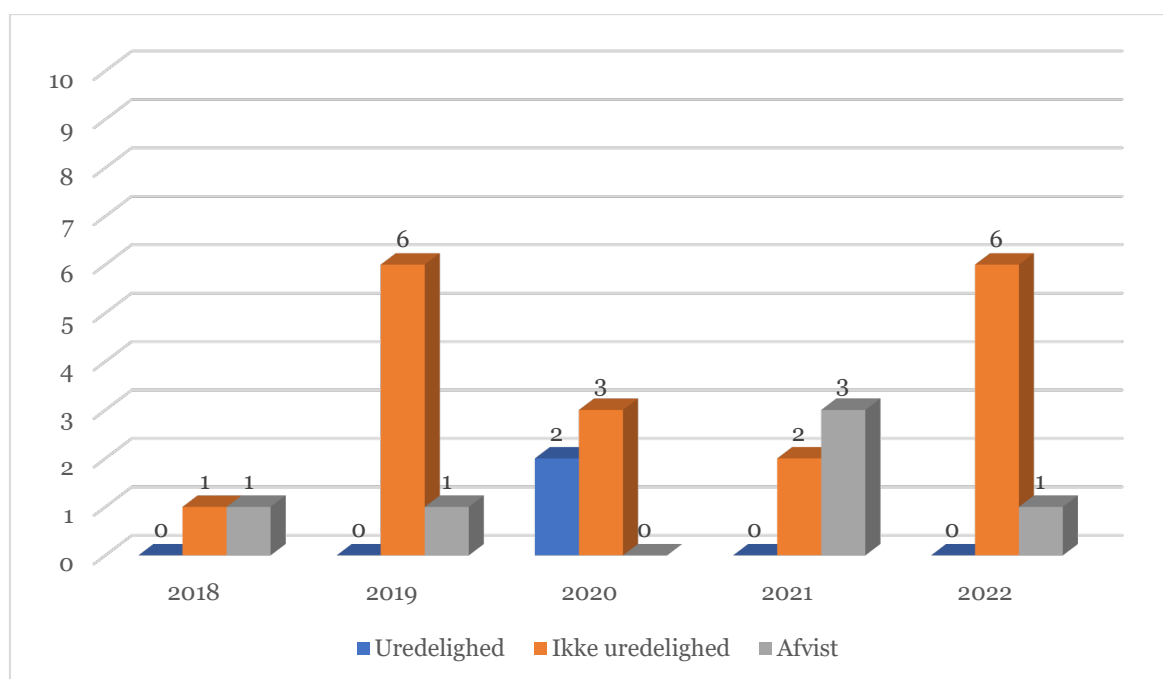

Fig. 5: Sager behandlet af NVU 2018-2022 vedr. forskning fra AU og deres udfald.

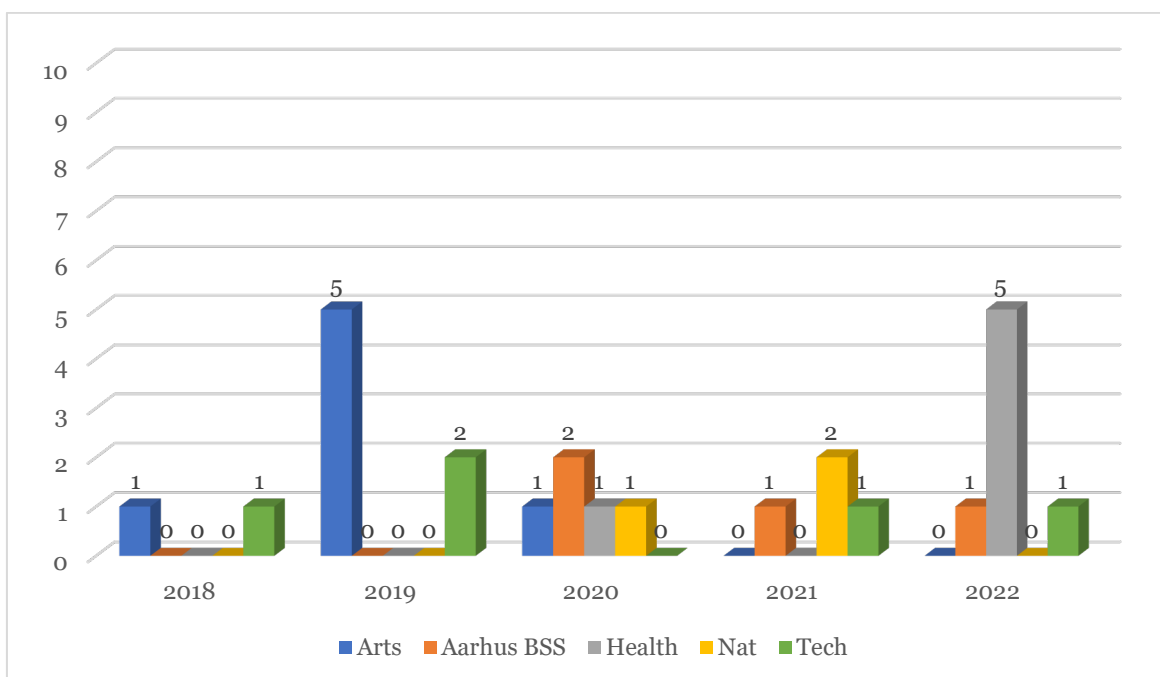

Fig. 6: Sager vedr. forskning fra AU returneret fra NVU 2018-2022 fordelt på fakulteter.

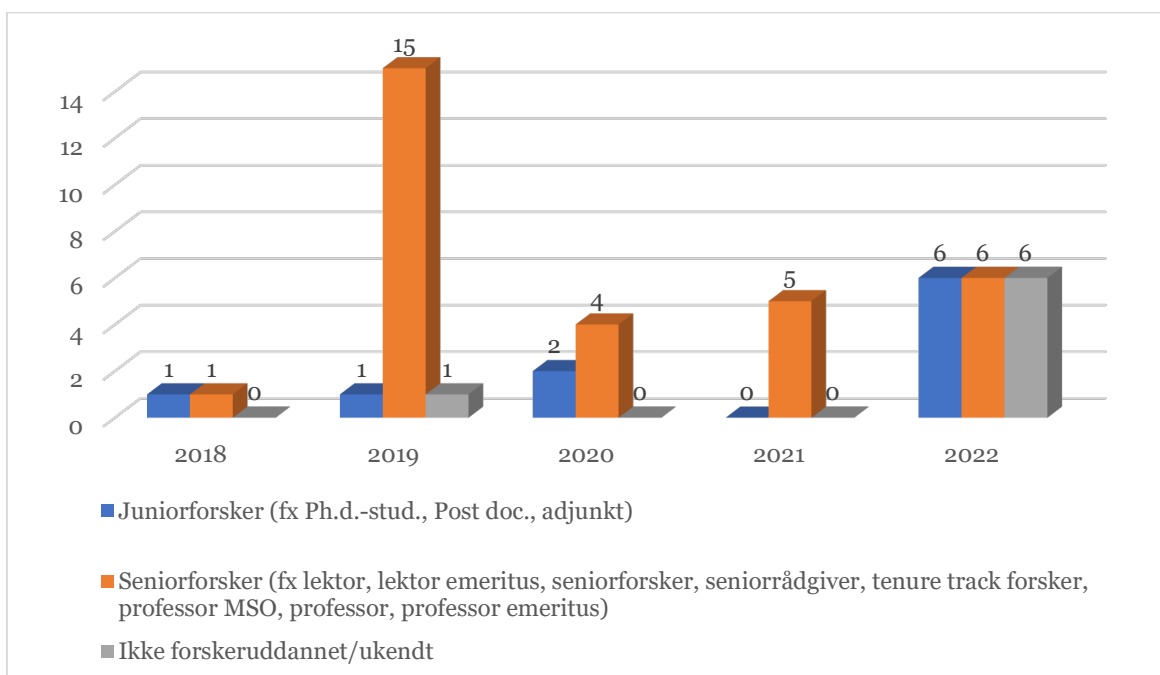

Fig. 7: Sager vedr. forskning fra AU returneret fra NVU 2018-2022– de indklagedes akademiske stillinger.

Sagsbehandlingstid ved NVU

Sager ved NVU forudsættes som udgangspunkt afgjort indenfor 12 måneder fra nævnets modtagelse af sagen, jf. lov om videnskabelig uredelighed § 15. Foreligger der særlige

omstændigheder kan sagsbehandlingstiden i henhold til § 15, stk. 2, forlænges ud over 12 måneder. Praksisudvalget har siden lovens ikrafttræden haft fokus på nævnets sagsbehandlingstider, da det for sager fra AU nærmere har syntes at være normen end undtagelsen, at den forudsatte maksimale sagsbehandlingstid overskrides eller tangerer 12 måneder. Praksisudvalget finder denne tendens bekymrende og har i 2020/2021 foranlediget, at spørgsmålet blev rejst overfor NVU gennem Danske Universiteter. Disse drøftelser, og de tiltag nævnet har foreslået indført for at forbedre sagsbehandlingstiderne, har dog tilsyneladende ikke haft fornøden effekt, hvorfor Praksisudvalget vil anbefale universitetsledelsen, at spørgsmålet rejses på ny.

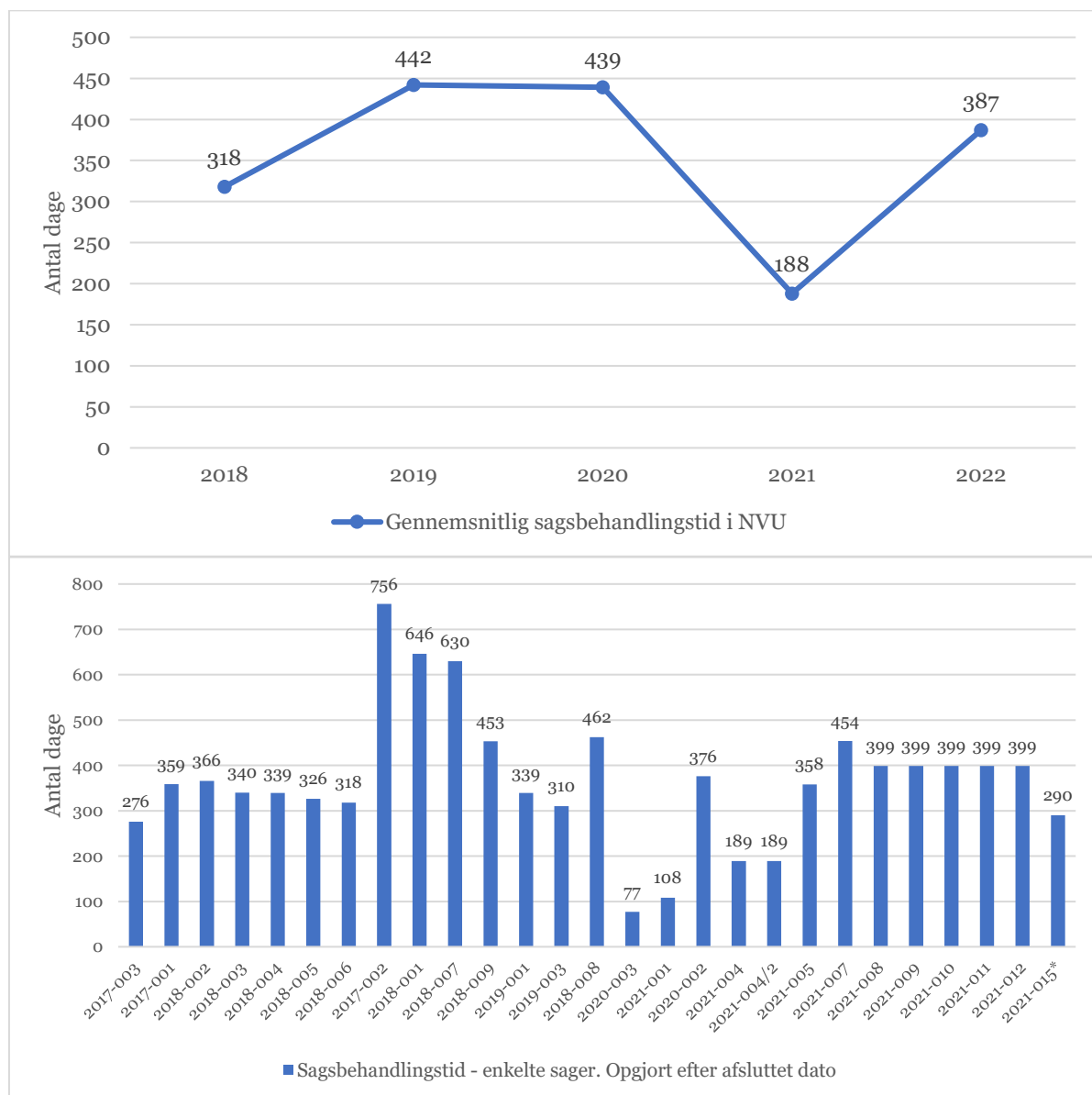

Fig. 8: Gennemsnitlig sagsbehandlingstid samt sagsbehandlingstid for de enkelte sager vedr. forskning fra AU behandlet ved NVU 2018-2022 (*stadig verserende).

På Praksisudvalgets vegne

Palle Bo Madsen (formand)

